

SAMOBORSKI LIST

— Glasilo za lokalne interese. —

God. XIII.

U Samoboru, 15. lipnja 1918.

Br. 12.

„Samoborski List izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. — PRETPLATA na pol godine za domaće K 3-50, vanjska K 5-50, a inozemstvo

Uprava i uređništvo nalazi se
TRG LEOPOLDA SALVATORA br. 3
(tiskara S. Šek.)

OGLAŠE prima uprava prema cjeniku. Za oglaš, koji se više puta uvrtćuje, daje se znatan popust. Nakopisi se ne vraćaju.

Općinsko gospodarstvo.

U djelokrug općinskih poslova spada među ostalim i briga općine, da se skrbi što bolje oko svega gospodarstva. To izričkom propisuje i općinski zakon u svome § 26. Tamo se kaže: Upravni djelokrug spada uprava općinske imovine i sve ono, što se neposredno tiče općine. Među ovo spada naročito:

„Uprava svekolikoga općinskoga imutka i skrb, da se taj u svojoj cijelosti izdrži, te da se iz njega proizvede što moguće veći dohodak i korist po općinu.“

Zakon je potom stavio u dužnost općini jedan važan zadatak, o kojem zapravo ovisi život same općine i njen napredak. — Razumije se, gdje je imetak općine malen ili neznan, da je tu manje brige i skrbi, a gdje je veći i znatniji, da mu treba posvetiti ozbiljno i neprekidno staranje, da ovaj imetak ne stoji kao jedan mrtvi kapital, nego da donese probiti općini i olakša na taj način cijelo općinsko kućanstvo. Čim bude veće nastojanje općine, da njezina zemlja odbaci veću dobit, stim će biti više odterecen proračun, a potom i smanjen postotak općinskoga nameta.

Bacimo sada pogled na imetak samoborske općine i primijenimo ove principe na naš Samobor, da vidimo, kako je kod nas, i da li je naša općina moguća, da iz svoga zemljišta izbaci znatniju korist.

Samobor ima veliki kompleks oranica i sjemeništa. Te bi prema veličini posjeda, izvrsnom položaju i svojoj blizini moglo donijeti upravo krasan dohodak općini, tako, da bi i

te kako izbijale te brojke među ostalim prihodima općine. No što je krivnja, da ipak mi od svoga velikoga posjeda nemamo razmjerno gotovo nikake ili vrlo male koristi? Krivnja je samo u tome, što se dosad nije povećivala potrebna pažnja i skrb za rentabilnost ovih naših oranica i sjemeništa. Mi ćemo ostati daleko od osobnosti, mi se ovaj put ne kanimo ni na koga oberiti, nama je same de stvari i poboljšanja današnjih prilika općinskoga gospodarstva.

Nikad se nije pravo gledalo, da se zemljišta privedu boljoj plodovitosti, nego se ovaj posao od godine do godine odgadjao. To je bio valjda i glavni uzrok — da e drugima ne govorimo — što se svake godine postizavala mala i posve neznatna skupina. Da nas se ne bi krivo sazujelo, moramo reći u dokaz, da u isto vrijeme, dok su općinske sjemeništa donosile ovako malu korist, skupine na posjedu privatnik vlasnika iznosila daleko veće svote. Držimo, da je bila i još jedna pogreška u posljednje vrijeme učinjena a to je, što su izdane opć. sjemeništa ne na jednu, nego na tri godine. Ne ćemo reći, da su dotičnoga načelnika vodile kod toga kakve nastrane misli, ali je vrijeme pokazalo da je zakup na tri godine svaka te promašio svoju svrhu. Time nije ni najmanje olakčen posao općine ali je ova uistinu znatno izgubila na svojem prihodu.

Što nas je među ostalim pomukalo na ovaj članak? To je bila nedavna dražba trave na opć. livadama. — Uz načelnika našli su se ondje i dva naša gospodara, trg. odbornika Milan Šešterić i Antun Filipec. Zanimanje je bilo vrlo živahno, dražbovatelja velik broj. A postigao je vredan rezultat.

Dakako u obim knjižicama nalaze se samo tekstovi pjesama, napjevi ne.

Nakon potanje analize tiju pjesama tvrdi Barle: 1. sve pjesme nijesu od Krajačevića, osobito ne božićne; 2. pjesme su slabe pjesničke vrijednosti, većim su dijelom prijevod latinskih; 3. Krajačević je malo odviše rigorozan držeći narodne pjesme za pagane, lotrene i nečiste i hotjeći iskorijeniti te pjesme pa narodu narinuti da i izvan crkve pjeva nabožne pjesme; 4. Krajačević je jednostavno narodnim napjevima podmetnuo teksti nabožnog sadržaja a to je baš zlo, jer crkvena glazba treba da se kloni svega onog što je svjetovno. Nakon što je nadjena „Pavlińska pjesmarica“ iz g. 1644. znače se i za napjeve tih pjesama.

Ovo su eto prvi spomenici i najstarija vrela za našu hrvatsku pučku crkvenu popijevku. Ti spomenici dokazuju, da smo Hrvati i u doba onih sličnih ratova borili se kulturnim radom. Iz njih se vidi, da smo i u pogledu glazbe, naročito crkvene, bili u kola ostalih prosvjetitelja naroda Europe. Ako i se-

Livade su odbacile još jedamput tolika svotu kao naši. Istina, da su tomu pridonijele ratne prilike, ali je istina i to, da bi ove livade i u mirno doba odbacile lijepu dobit za općinu, kada bi se one racionalno održavale.

Spominjemo, da su samo na tim livadama u površini od neko 15 rali donijele općini 10.458 K, što nije nikaka malenkost za općinu, koja ima tako slabe prihode.

Ovo smo samo naveli kao primjer, pa da nam on bude ozbiljnom poučkom, da svojim zemljištima povećujemo ubuduće veću skrb nego smo dosad; da nastojimo svojeki oko njihovoga poboljšanja i jačanja prihodne snage. Onda će nam ova zemljišta razmjerno uvijek donositi poželjnu dobit.

Naša zemljišta treba da budu ubuduće ne mrtav kapital, nego jedne jako vrole općinskoga prihoda, kako je to i naravno, gdje vidimo danas, da se svuda dobro lepiše zemlja, i da donosi obilan plod onomu, koji se godimise skrbi oko njenog racionalnoga održavanja i koji je ne napušta ni u jedan čas.

Općinski odbornik.

Slobodni grad Samobor.

U posljednjem broju spomenue sam Samobor kao slobodni grad, kada će nastojati, da razjasnim svoje nasere o tome. Zastupam te mišljenje već kroz desetak godina i moje je uvjerenje, da bi Samobor samo onaj mogao sigurnim napretkom dalje, bude li proglašen slobodnim gradom.

Nisam u tome nikaki stručnjak, ne bi zeti ću ono što mislim, to je svakom čovjeku slobodno. Prve je naša historijska prava.

maju te stvari osobite glazbene vrijednosti ipak su spomena vrijedne, dokaz su našeg rada, naše kulture.

Daleko važnije vrela za našu crkvenu pjesmu pjesmu jest „Pavlińska pjesmarica iz g. 1644.“ Janko Barle našao je tu rukopisnu knjižicu u našoj sveučilišnoj biblioteci i napisao o njoj ovelu raspravu u „Sv. Ceciliji“ god. 1916. svezak I.—VI. i g. 1917. svezak I.—VI. Rasprava je otisnuta i u posebnoj knjižici 1913. (39 štampanih stranica.)

Barle je pjesmaricu kritički prikazao, analizirao je i donesao sve tekstove i napjeve svih hrvatskih pjesama prema modernim notama. Neću ovdje pobliže govoriti o toj pjesmarici. Koga zanima stvar potanje neka si pročita spomenutu raspravu. Napomenuti ću samo glavni stvari.

Barle tvrdi da je pisar te pjesmarice bio glazben čovjek, jer je korektno pisao korolne note. Sam valjda nije skladao te napjeve, već je iz raznih kantuala prikupio pjesme, koje su se onda pjevale po pavlińskim samostanima a i drugim crkvenim naše domovine,

Hrvat. pučka crkvena popijevka.

Pisac: Milan Zjald.
(Nastavak).

Daljnje vrela za povijest naše hrvatske pučke crkvene popijevke jesu pjesme O. Nikole Krajačevića. Janko Barle našao je u knjižnici naše akademije djelce: „Molitvene knysicze“, koje je štampano u Poznani g. 1640. Prikaz toga djelca iznosi Barle u „Sv. Ceciliji“ 1915. u I. i 2. svesku. To je molitvenik, koga je sastavio Isusovac O. Nikola Krajačević. Taj je Krajačević bio najprije svjetovni svećenik, kasnije kanonik zagrebački, napokon je otišao u Isusovački red. Umro je u Zagrebu 1653.

U predgovoru molitvenika kaže Krajačević, da se dao na pjevanje nabožnih pjesama, da iskorijeni u hrvatskom narodu razne pučke ljubavne pjesme — pagane, lotrene, nečiste kako on to kaže. Većina je tih pjesama, ponovno štampana u „Sveti evangeliomi“, što je dao tiskati u Orzani 1651. zagrebački biskup Petar Petrović.

Gospodin bližnjak Cop, napisao je već prije 18 godina jednu predstavku za sabor, te je izvadilo razne podatke iz povelja i starih spisa, a ja ću se sa njegovom dozvolom time poslužiti. Poveljom kralja Bele IV. od god. 1242 podignut je Samobor na slob. trgovište i dobio time isto pravo slobodnih kralj. gradova. Stajao je pod sudbenošću svog slobodnog izabranog magistrata u svih političkih i sudbenih, koji građanskih kao i kazneno pravnih posala, te se je nezadovoljna stranka presudom trgovišnog suca, u stanovitim slučajevima, mogla pritužiti same neposredno na kralja. Imao je i pravo osude na smrt „Jus gladii“

Kasnije promjene ustava uplivale su na preustrojstvo privilegiovanih gradova i trgovišta, nu u kolu ovih ostao je Samobor do god. 1848 samostalni municipij podređen neposredno vladi.

I poslije 1848. imao je Samobor kao i svi ostali gradovi, osim Zagreba i Osijeka, uređen magistrat po banskoj naredbi od 19. kolovoza 1851, kao političko upravna oblast I. molbe.

Na 26. prosinca 1867. bilo je opet priznato od kraljev. namjesništva. Zatim člankom od 30. skupštine zagrebačke županije od 23. veljače 1868 opet naposeb usporedjen sa magistratom sličnim priznavajuć mu podjednako djelokrug upravne oblasti I. molba poput bivših županijskih kotarskih sudova i njegovu neposrednu podređenost županiji.

Takove uredbeje trgovišnog poglavarstva, kao upravne oblasti I. molbe trajale je sve do g. 1875, kad je zemaljska vlada odpisom od 26. veljače uporabom banske naredbe, sabor načelnika neposredno u vlastitom djelokrugu potvrdila, te po povjereniku žup. oblasti zapriječiti dala. Samobor nije dakle spasio pod udar onda već 5 godina u krijepesti stolješeg zakonskog članka XVI. 1870 o uređenju općine i trgovišta.

Na 15. studena 1874. donesen zakon o ustroju političke uprave u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji, nije niti jednom ustanovom preinačio bansku naredbu od 19. kolovoza 1851, za upravljanje općinskih posala trgovišnih „magistrata“, jer je ova naredba stajala u cijelosti do 22. siječnja 1881. kada je donesen novi zakon o ustroju gradskih općina.

Bit će da je rabio i starije zbirke. Rukopis je pisan u uzoj Hrvatskoj, u jednom pavlinskom samostanu, valjda u Lepoglavi. Ova pjesmarica dokazuje, da je postojao vez i u crkvenoj pjesmi između naše domovine i srednje Evrope, ponajpače Njemačke. Ima ovdje pjesama, koje su i po tekstu i napjevu uzete iz sredovječne himnologije. To im ne umanjuje vrijednost, već naprotiv dokazuje, da smo i u ono burno vrijeme ratova bavili se kulturnim radom i budao pratili savremene tečevine drugih naroda. Još je jedna vrijednost ove pjesmarice a to je ta, što su pjesme u njoj ritmizovane, dok u „Cithari“ nijesu. Vrijednost je dakle ove pjesmarice velika.

Barje je objelodanio 42 pjesme. Svaku analizira i isporodjuje sa „Citharom“. 15 je pjesama bez napjeva, 12 ih je uzeto iz sredovječne latinske himnologije, 21 se nalazi u sva tri izdanja „Cithare“ a 23 se nalaze prvi put u ovoj pjesmarici. I u ovoj pjesmarici vidi se utjecaj rimskog korala a i svjetovne narodne pjesme. Svakojako je dragocjen prilog za razvoj naše pučke crkvene pjesme, na koji se mora obazirati i ugledati.

(Nastavak će biti.)

Tako je naš Samobor vršio svoje pravo poput sviju „municipija“ punih 100 godina, dok mu nije to pravo god. 1881 ukinuto.

God. 1902 bio je opet stavljen upit zam. vlade na trgovišno zastupstvo, dali je voljne, da se proglaš gradom. Na žalost ondašnje zastupstvo, uza sve negovaranje, odbilo je to pitanje i Samobor je ostao i nadalje obična selaka općina sa lijepim naslovom „slob. kr. povelj. trgovišta“. Tek kasnije doba počelo se uvidjati, da je bila učinjena pogriješaka, nu to se više ispraviti nije dalo.

Danas je opet došao čas, gdje se to može postignuti jer se radi o promjeni općinskog i gradskog zakona koji ide a tim, da se autonomiju proširi i da se ukinu ovo zastupstvo sa uprave koja sada vlada.

Mnogi kažu, da nije potrebno, da budemo gradom jer će se općinama proširiti autonomija, nu ja kažem, da će se i gradovima još više proširiti, a onda je uvijek bolje, da se uzme ono što je više vrijedno nego ono što je manje vrijedno.

Samobor je bio 700 godina slobodni „municipij“, a zašto, da si to pravo ne pridržimo i da ne uzmemo slobodu koja nam biti može. M. K.

Proti tuberkuloze.

U Hrvatskoj i Slavoniji umire godišnje oko 10.000 ljudi od tuberkuloze, te znači, da na 10.000 ljudi dolazi 40 slučajeva smrti od sušice.

U Njemačkoj dolazi u godinu 1885. na 10.000 ljudi 31 smrtni slučaj, a godine 1913. oko 15 slučajeva. U ostalim kulturnijim zemljama, naročito u Švedskoj, Norveškoj i Danskoj spao je broj smrti i ispod 15 na 10.000, ali se je to moglo postići samo velikim žrtvama, borbom (proti toj zaraznoj bolesti) u kojoj se učestvovalo čitavo društvo, čitav narod. Iz gornjih brojeva vidi se kako je velik mortalitet od tuberkuloze kod nas, a taj će se broj uslijed ratnih prilika bezuvjetno još povećati, budući da mnogi, koji pod normalnim prilikama ne bi toj bolesti bili podlegli, poradi ratnih nepogoda, nedostatne prehrane nastradali.

Osim napomenutih 10.000 što umiru godišnje u Hrvatskoj i Slavoniji od sušice moramo računati, da imada još oko 200.000 osoba, koji klicu te bolesti nose u sebi ili poboljevaju, te su potrebni liječenja.

Ove brojke za to najbolje pokazuju kako veliku pogibelj prijeti našem pečanstvu od tuberkuloze, i mora da sili država i čitava javnost, da uzastoji svim silama odupreti se toj bolesti i povesti brigu oko sveg naraštaja.

Lijepi uspjesi, koji su drugdje postignuti, postići će se i kod nas, ako bude čitava naša javnost, koja vodi računa o očuvanju narednog zdravlja, shvatila važnost, koji, će imati učinka za suzbijanje sušice.

Naredbom bana od g. 1918. osnovano je zemaljsko povjerenstvo za suzbijanje tuberkuloze u Hrv. i Slavoniji. — Taj središnji odbor za suzbijanje tuberkuloze imat, će prema bazovoj okružnici zadaću, da se pošući plemeniti cilj, koji ide sa tim, kako bi se zdravi očuvati od zaraze, a bolesni izliječiti, te mu se upostavila privredna sposobnost i mogućnost privredjivanja. Za taj rad potrebno je uzajamno sudjelovanje svih na to pozvanih faktora, dakle i javne uprave a i pojedinih društvenih stališa. Zemaljski prijedlog nije dovoljan, nego su potrebni i dobrovoljni prijedoci, sa to spoznavanje na čitavu

našu javnost, da svojim prisostima potakne svoju volju, da pomogne u tom važnom pokretu na zdravstvenom području.

Domaće vijesti.

Odlikovanje. Njegovo Veličanstvo kralj podijelio je g. dru. Bošnjaku, ravnatelju trg. akademije viteški krst Leopoldovog reda, kao priznanje njegovoj uspješnoj djelatnosti na polju javne prehrane.

Imenovanje. Ban je imenovao g. Milana Dvoržaka, pravnog vježbanika kod kr. kotarskog suda u Samoboru, prijednikom u opsegu kr. banskog stola.

Unapređenje u vojsci. Gospodin Dragec Buzina unapređen je na čast poručnika. Ovo je treći sin g. Buzine koji je postao časnikom. Jednako je unaprijeđen i g. Hilarij pl. Ortinsky na čast poručnika. — Našim mladim prijateljima srdačne čestitke.

Dar. Vele časti gospodin župnik i mjesni školski nadzornik Milan Zlatić darovao je školi 20 K. u ime pripomoći za nabavu nagradnih knjižica odličnicima; na čemu mu zahvaljuje uprava škole.

„Opskrba (Pansion) Lavica“. Te je novi naslov bivšeg „Pansiona Samobor“, koji se sada uređuje za novi život. Sve se popravlja i preradjuje koliko dopuštaju okolnosti prilika, te će se u latinske zapaljena stvar lijepo presuditi. Društvo „Hermes“ ne šteti ničim, da samo sve lijepo uređi. Cijela zgrada bit će rasvijeljena električnim svjetlom koje će ujedno tjerati i „Kino“. Tako će napokon doći taj željno očekivani „Kino“ i tako smo informirani, bit će 3 predstave na tjedan.

Velika dvorana uređena je lijepo i tako će i društva meci održavati svoje zimske zabave.

Tako će biti ispunjena praznina — što je bile tako potrebno za naš meštinski život u Samoboru. Uvjereni smo, da će sve biti uređeno na najbolje i da će to nove poduzete služiti na čast Samobora.

Na članak prof. Šukljea. Od jedne gospođe samoborke, primili smo ove reke, a molbom, da ih uvratimo: Posjedaj broj „Samob. Lista“ donosi članak „Jurjevo“ iz pera našega zemljaka g. Franje Šukljea. S tim nas je člankom dirnuo pisac u najtanjije žice sre. Svi se još sjećamo milezvuca zvonca sv. Jurja, koji nam je nekud veselo navještio Ukre i zvaao nas u crkvu, gdje su se pjevale posebne samoborske litanije. Već 14 dana prije uskrasnih blagdana svuda su ih naša djeca pjevala. Tko nije mogao o Ukrenu u kapelica, bolao je pričao: „Nijesam mogao žalibode na brijeg, ali zato, ako Bog da, na Jurjevo“. I kad je svanulo Jurjevo, razlijege se opet drugo zvonca, koje je u nama budno nježno dosjećalo, koje smo mogli samo mi osjetiti redjati u ovom lijepom knjižicu hrvatske zemlje. Ti se se osjećaji a sama rediti i u nama umirali.

Odja G. D. pisala jednom roditelju te tudjine kartu sa slikom zvonca i molila da još jedared može prisluškivati zvonca zvonca sv. Jurja. No ona umrije i dovestina je u Samobor. Poduzetimo sve kod prijatelja župnika, da dade pokojnici zvonci u kapeci sv. Jurja. Ne naše su želje ostale nevažnima. Donesimo, da se vidi, kako su i u tudjini samoborci mislili na zvonca sv. Jurja.

Prof. Šuklje dobro kaže, da čemo pjesme rata naručiti drugo zvonca. No ono ne će više biti ono stare zvonca; družilo je da zvoniti i jamašće drugopjela čestiti drugu.

Oglas.

Trgovišno pogovaratvo u Samoboru traži: stražara (bivši vojnik ima prednost) potrošačkog pomoćnika poljskog lugara.

Treba da su pismeni i neporočni. Uvjeti mogu se kod trgov. blagajnika saznati svaki dan, a nastup odmah.

Načelnik:
Jug.

Mlinarski pomoćnik

traži se za obični mlin u okolici Samobora — Poblize u upravi našeg lista.

Lugarsku službu

traži Mijo Jeršić — Ponude umoljavaju se na upravu našeg lista.

Prodaje se 1 elegantan toaletni stol sa oz'eda'om i mlado peeto (fokaler) čista pasmi ne. — Poblize u upravi našeg lista.

Mlijeko

se može dobivati kod vlastelinstva „Giznik“.

Čast mi je javiti si. p. n. građanstvu da kao vješta krjač ca preuzimam muška odijela na popravak, pranje, čišćenje i gladčanje. — Cijene umjerene, podvorba brza.

Antenija Komočar
Jurjevska ulica br. 3.

Iznajmljuje se soba

za jednu gospodju u Gajevoj ulici br. 39.

PORTLAND CEMENT

dobije se kod gđj. Anger nasljednik **Makso Schick.**

2 Dagona Dapna

jesu za prodati u mjesecu lipnja ili srpnja. Kupci neka šalju svoje ponude sa navodbu količine i cijene sa 100 kg na upravu „Sam. Lista“ pod naslovom „vapno“.

Javna zahvala.

Svim prijateljima, znancima i rođacima te slav. građanstvu trgovišta Samobora koji su premilog nam supruga, oca, djeda itd.

Stjepana Mihelića

do hladna groba sproveli, odar mu vijencima okitili, a nama svoje sauteče izrazili bedi usmeno ili pismeno, neka je ovime izražena naša najdubija hvala.

Tragjuća obitelj.

Rendez-vous Samoboraca u Zagrebu.

Svratište

„k, bobačkom rogu“

Elegantna restauracija. Izvršna kuhinja, dobro vino i pivo.

preporučuje svojim obilježnim gostima

F Horvat svratiljar.

Izvolite pregledati izloge.

Najveći izbor darova

za svaku zgodu!

IVAN HUBALEK

urar i draguljar

SAMOBOR, glavni trg (kraj ljekarne).

Popraveri obavljaju se brzo i točno.

Najbolji cigaretni papir sadašnjosti je

„**GOLUB**“

Jedini hrvatski proizvod.

Zdraviju neškodljiv.

— — Dobije se svuda. — —

Prva hrv. tvornica cigaretnog papira
U ZAGREBU.

STAKLANA FRANZ, Zagreb, Jelačić trg 7.

Trgovina na malo i na velike. — Telefon br. 22-42.

Krasne moderne čaše. Elegantne kristal garniture, najnoviji proizvod.

Prikladni darovi za svaku zgodu kao:

čaše i boce sa hrvatskim narodnim grbom i trobojkom. Majolika čuture u narodnom slogu.

Wipes figure iz glasovitih tvornica. Električne i petrol. svjetiljke i lampari.

Specialne skladište za baktericid. i fitokainne potrebitne.

Stalno se odpravu dejetna u propisani drvećni kotljama.